

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı : 06
21 Haziran 2006

İçindekiler

**Çin
AB
UNICE
OECD/BIA
ABD
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları**

***Dünya Bankası-Çin
stratejik işbirliği***

***Çin'in para birimi
yuan üzerinde
süren tartışmalar***

**ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE
ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER**

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin

A. Ekonomi

- Dünya Bankası, 2006-2010 yılları için, Çin ile stratejik işbirliği hedefini onaylanmıştır. Buna göre, Çin'in dünya ekonomisiyle bütünleşmesine, yoksulluğun azaltılmasına ve kaynak sıkıntısını giderme ve çevre sorunlarını çözmedeki gücünü artırmasına destek olacaktır. Dünya Bankası, söz konusu hedefi gerçekleştirmek için kredi açma yoluyla, Çin işletmelerinin yurtdışında gelişmesine, Çin'in kırsal bölgelerinde temel sosyal hizmetlerin iyileşmesine, altyapı tesislerinin inşasına ve enerji tasarrufu ve çevre kirliliğiyle mücadele çalışmalarına katkı sağlayacaktır. (1)
- G-7 ülkeleri ve özellikle ABD, Çin ile olan büyük ticaret açıklarını öne sürerek, Çin'e parasının yabancı paralar karşısında daha serbest bir biçimde dalgalanmasına izin vermesi konusunda baskı yapmaktadır. Bununla ilgili olarak, Dünya Bankası Çin direktörü, Çin'in para birimi yuanın değerinde olabilecek büyük bir değişimin ülkenin büyüyen ekonomisi üzerinde tahmin edilmesi güç etkiler yaratabileceğini ve bu kapsamda Çin hükümetinin para rejiminde reform yapılmasına karşı ihtiyatlı yaklaşımının anlaşılabilir olduğunu belirtmiştir. (2)
- Çin Merkez Bankası, yuan kuru ile ilgili olarak daha esnek bir döviz rejimi uygulanacağı konusunda çalışmalarda bulunmayı taahhüt etmiş, ancak hükümet yetkilileri ve uzmanlar böyle bir serbestleşme sürecinin daha zaman alacağı görüşünde birleşmiştir. Ancak Çin'deki politikacılar, yuanın daha serbestçe hareket edebilmesine izin verilebilmesi için, Çin bankaları ve iş dünyasının nakit risklerine karşı donanması gerektiğini ifade etmiştir (3)
- 13 Haziran 2006 tarihinde, Dünya Ekonomik Forumu, Asya'daki ilk temsilciliğini Pekin'de kurmuştur. Pekin temsilciliğinin, forum tarafından yeni kurulan global büyüme tipi şirketlerin ağının dünya merkezi haline getirilmesi beklenmektedir. Çinli uzmanlar, Pekin

**Dünya Ekonomik
Forumu Pekin’de
temsilcilik açtı**

**“Küreselleşmeye
Doğru: Dünya
sahnesindeki Çinli
Firmalar için
Beklentiler ve
Sorunlar” konulu IBM
Raporu**

**İpek Yolu Yatırım
Forumu, 7-9
Haziran 2006**

**Çin’in 2006 yılı ilk
çeyreğinde döviz rezervi
900 milyar dolara
ulaşmıştır.**

temsilciliğinin kurulmasının, Çin ve Dünya Ekonomik Forumu arasındaki işbirliğini güçlendirmek, Çin ve yabancı işletmeler arasındaki teati, işbirliği ve ortak gelişmeyi sağlamak açılarından büyük önem taşıdığını belirtmiştir. (4)

- IBM, Çin Fudan Üniversitesi ile birlikte yaptığı “Küreselleşmeye Doğru: Dünya sahnesindeki Çinli Firmalar için Beklentiler ve Sorunlar” başlıklı araştırmasının sonuçlarını açıklamıştır. Rapor, Çin’in büyümesine endişeyle bakan diğer oyuncuların, Çin rekabetine karşı yapabileceklerine dair kılavuz niteliği taşımaktadır.

Raporda, dünyaya açılımını sürdüren Çin’le ortaklık kuracak yabancı şirketlerin, büyük fırsatlar elde edeceği vurgulanmıştır. Çinli firmaların, önümüzdeki 10 yıl içinde girmeyi düşündükleri endüstri alanlarının başında enerji, çelik, otomotiv, lojistik, bilgisayar, elektronik aletler, beyaz eşya, telekomünikasyon ekipmanı, tekstil ve tüketici ürünleri gelmektedir. (5)

- İlk İpek Yolu Yatırım Forumu, 7-9 Haziran 2006 tarihleri arasında Çin’in kuzeybatısında yer alan ve tarihi İpek Yolu’nun başlangıcı olan Xi’an kentinde düzenlenmiştir. Forum, İpek Yolu’nun güzergâhında bulunan Çin, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan ve Özbekistan arasındaki bölgesel işbirliği ve ekonomik gelişmeyi arttırmayı amaçlamaktadır. Birleşmiş Milletler’e (BM) bağlı birçok örgüt ve bazı bölgesel işbirliği örgütleri tarafından ortaklaşa yapılan forumun yılda bir düzenlenmesi öngörülmektedir. (6)

1. Borsa-Finans

- Çin, 25 aydır üst üste dış ticaret fazlası vermesinin etkisiyle döviz rezervinin yılın ilk çeyreğinde 900 milyar dolara ulaştığını açıklamıştır. Çin’in elindeki yabancı para rezervindeki artış ise 56.2 milyar dolara ulaşmıştır. Böylece, dünyanın en büyük döviz rezervine sahip ülkesi konumuna ulaşan Çin, elindeki ABD tahvilleri ve emtia kartı sayesinde dalgalanmakta olan piyasalar için takip edilmesi gereken bir finansal oyuncuya dönüşmektedir.

Çin’in elinde 323.2 milyar dolarlık ABD Hazine tahvili bulunmaktadır. ABD’nin borcu giderek büyürken, bu borcun çoğunun Çin, Rusya ve Suudi Arabistan gibi ülkelerde bulunması ABD’yi tedirgin etmektedir. Dolar cinsi tahvilleri ellerinde bulunduran bu ülkeler, isterlerse yabancı para rezervlerindeki dolar-euro dağılımını değiştirerek doların değerini doğrudan etkileyebilme gücüne sahip olmaktadır. Bu doğrultuda, rezervlerinin büyük bölümünü ABD bonolarında tutan Çin’in rezerv yapısını değiştirmesi halinde, ABD’de uzun vadeli faizleri yukarı çekip, dolarda sert kayba neden olup dengeleri bozabileceği belirtilmektedir. Uzmanlara göre şu an böyle bir ihtimal gözükme de bu, ABD için bir risk faktörü oluşturmaktadır.

Araştırma kuruluşu Eurasia’nın Çin analistleri, Çin’in döviz

rezervlerinde gideceği herhangi bir değişimin piyasalar üzerinde ‘devasa’ bir etki yaratacağını belirtmiştir. Ancak, ticari anlamda doların çökmesinin Çin’in lehine olmadığı ve ülkenin kendi iç istikrarsızlıkları nedeniyle agresif bir değişime gitme olasılığının düşük olduğu öngörülmektedir. Eurasia analistlerinden Jason Kindopp’a göre, Çin elindeki kıymetleri piyasada oynamaya karar verirse dolarda birkaç puanlık bir değer kaybına yol açacaktır. Kindopp, Çin’in elindeki asıl önemli aracın yuanın yeniden değerlendirilmesi olduğu, ve Çin Yönetimi’nin buna izin vermesi durumunda küresel dengesizliklerin giderilmesine katkı sağlanacağını belirtmiştir. Çin’in elindeki yüklü döviz birikimini saldırgan bir araç olmaktan çok dış dünyadan gelebilecek baskılara karşı savunma aracı olarak kullandığını da ifade etmiştir. Bununla birlikte, Büyük Asya ekonomilerinin ticaret fazlaları, petrol ihraç eden ülkelerin elde ettikleri gelirler gibi küresel likiditenin iki kaynağının Çin’le bağlantılı olması dikkat çekmektedir. (7)

- Doların euro karşısında yaşadığı değer kaybından çekinen Çin Merkez Bankası, 900 milyar dolarlık döviz rezervi ile doların değer kaybına karşı bir koruma olarak altın ve petrol satın alınması gerektiğini savunmaktadır.

Çin, hızlı büyüyen ekonomisi ile emtia fiyatlarının yükselmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda, emtia fiyatlarını aşırı talebi ile yönlendirebilen Çin, dolardaki kan kaybını da hızlandırabilmektedir. (8)

- Çin’de, ödenmeyen kredilerden dolayı, 220 milyar dolarlık bir kayıpla karşı karşıya kalınabileceği belirtilmektedir. Kredi ve değerlendirme kuruluşu Fitch Ratings’in raporuna göre, bankacılık sisteminde yaşanacak böyle bir kriz ekonomide yavaşlamaya neden olabilecektir.

Çin Hükümeti, 1998 yılından itibaren ödenmeyen kredi sorunuyla karşılaşan Çin bankalarına 400 milyar dolardan fazla maddi destek sağlamış ve bunun sayesinde bankaların ödenmeyen kredi oranlarında 2003 ile 2005 arasında %60’lık bir azalma gerçekleşmiştir. (9)

- Çin Maliye Bakanlığı, Çin merkezî maliyesinin devlet bonolarından altyapı tesislerine doğrudan yatırdığı sermaye miktarının, 1998 yılında 150 milyar yuan iken 2006 yılında 60 milyar yuana düştüğünü belirterek, böylece Çin’in aktif malî politikadan istikrarlı ve sağlıklı malî politikaya geçişini sorunsuz şekilde gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Hükümet, yatırım yapısında yeni düzenlemeler gerçekleştirerek yatırım hedeflerini şehirlerden köylere, altyapı tesislerinden kamusal işlere, ekolojik inşa ve çevre korumasına kaydırmaktadır. (10)

- Çin’in Merkezi Bankası olan Çin Halk Bankası tarafından yapılan açıklamada, 2006 yılının başından bu yana görülen hızlı kredi artışını

Çin’de, ödenmeyen kredilerden dolayı, 220 milyar dolarlık zarar bekleniyor

önlemek için, 5 Temmuz tarihinden itibaren Çin'in para birimi yuanın yedek akçe oranını yüzde 0.5 oranında yükseltileceği belirtmiştir. (11)

- Çin'in finans birimleri tarafından verilen kredi miktarı, 2006 yılının ilk beş ayında 2005 yılının aynı dönemine göre 790 milyar yuan artmıştır. Çin Devlet Konseyi tarafından kısa süre önce düzenlenen bir ekonomik çalışma toplantısında, hızlı kredi artışının Çin'in ekonomik işleyişinde şu anda yaşanan başlıca sorunlardan biri olduğu ve bunu kontrol etmek için tedbir alınması gerektiği belirtilmiştir. (12)
- Çin'in dört büyük devlet bankasından biri olan Çin Sanayi ve Ticaret Bankası, 2006 yılı içinde borsaya girmeyi hedeflemektedir. Bankanın borsaya girmesinden sonra pazar değerine göre, dünyanın en büyük on bankası arasına girebileceği öngörülmektedir. (13)
- Çin Merkez Bankası ülkenin geleneksel döviz ticaret sistemini 2006 yılının sonunda yeni bir sistemle birleştirmeyi planlamaktadır. Ülkenin 10 senelik bankalar arası pazarı olan China Foreign Exchange Trade System (CFETS), şu anda dört para birimini yuan ile değiştirmektedir. Bunlar, Euro, Japon Yeni, Hong Kong Doları ve ABD Doları'ndan oluşmaktadır. İki sistemin birleşmesi ile yuanın diğer paralarla da değişimi sağlanmış olacaktır. (14)

2. Yatırım ve Sermaye Hareketleri

- Çin Ticaret Bakanlığı'nın revize edilen verilerine göre, 2005 yılı Çin'deki doğrudan yabancı yatırımlar, 2004 yılına göre %19.42 oranında artarak 72.4 milyar dolara ulaşmıştır. Gözden geçirilen yeni rakamlar Ocak ayında Bakanlıkça açıklanan rakamlara göre 12 milyar dolar daha fazladır. Eski rakamlar bankacılık, sigorta ve tahvil gibi sektörlerde ülkeye giren yabancı yatırımları kapsamamıştır. Açıklanan rakamlar aynı zamanda Çin'de hizmet sektörünün yabancı yatırım çekmek açısından cazip hale geldiğini de göstermiştir.

Ayrıca, yabancı firmalar 2005'te Çin'in toplam ihracatının %57.3'ünün gerçekleştirirken, ileri teknoloji ürünleri bu firmaların yaptıkları ihracatın %87.89'unu oluşturmuştur. Çin'deki firmaların yalnızca %3'ünü yabancı firmalar oluşturmalarına rağmen ve ülkenin toplam katma değerinin %28.5'ini ve vergi gelirlerinin de %20.5'ini sağlamaktadır.

İstatistiklere göre, 2006 yılının ilk dört ayında ise, Çin'de 12639 yabancı firma kurulmuş ve geçen sene aynı döneme göre, yabancı yatırımlar %5.7 oranında artarak 18.49 milyar dolara ulaşmıştır. (15)

- Çin Ticaret Bakanlığı, vergiler düşüldükten sonra, Çin'de faaliyet

2005 yılı Çin'deki doğrudan yabancı yatırımlar, 2004 yılına göre %19.42 oranında artarak 72.4 milyar dolara ulaşmıştır.

Çin’de faaliyet gösteren yabancı firmalar 200 milyar dolar kâr elde etmiştir

Yurtdışı yatırım amaçlı döviz alımlarına konulan miktar sınırlaması kaldırılıyor

Özel mülkiyetli işletmelerin yurtdışı yatırımlarına teşvik

Çin ağır sanayisindeki yabancı alımlara yeni engeller

gösteren yabancı firmaların 1990’lı yıllardan itibaren elde ettiği kârın 200 milyar doları geçtiğini açıklamıştır.

Çin’de bugün 190 ülke ve bölgeden 500.000’den fazla yabancı sermayeli firma bulunmakta ve bu şirketler 270 milyar dolarlık yabancı fon kullanmış durumdadır. Söz konusu firmaların yıllık ithalatı 560 milyar dolar değerindedir. 2005 sonu itibarı ile yabancı firmalar Çin’de 24 milyondan fazla kişiyi istihdam etmiştir

Fortune dergisinin en büyük 500 çokuluslu firma listesindeki firmalardan 450 tanesi Çin’de yatırım yapmış durumdadır. Yabancı yatırımcılar Çin’de 700’den fazla AR-GE merkezi kurmuş ve 40’den fazla çokuluslu firmanın bölgesel merkezi Çin’de yer almıştır. (16)

- 8 Haziran 2006 tarihinde, Çin Devlet Döviz İdaresi tarafından yapılan açıklamada, Çinli yatırımcıların yurtdışı yatırımları için dövizle olan ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, 1 Temmuz 2006 tarihinden itibaren, yurtdışı yatırım amaçlı döviz alımlarına konulan miktar sınırlamasının kaldırılacağı belirtilmiştir.

Çin Hükümeti, Çinli işletmelerin yurtdışı çalışmalarını teşvik etmek için son yıllarda yurtdışı yatırım amaçlı döviz alımlarına yönelik sınırlamaları azaltmaktadır. (17)

- Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, Çin Hükümeti’nin özel mülkiyetli işletmeleri yurtdışına yatırım yapmaya teşvik edeceğini belirtmiştir. Buna göre, Çin’in özel mülkiyetli işletmelerinin yurtdışına yaptığı yatırım miktarının, ihracat miktarına göre az olduğu ve Çin Hükümeti’nin ilgili onaylama işlemlerini basitleştirme, özel mülkiyetli işletmelere ticaret bilgileri sağlama ve yurtdışında ekonomik ve ticari işbirliği bölgesi kurma gibi önlemler almakla, özel mülkiyetli işletmelerin yurtdışına yatırım yapmasını kolaylaştıracağını ifade edilmiştir.

Sayısı ülkenin toplam işletmelerinin %60’ını oluşturan özel mülkiyetli işletmelerin üretim değeri, ülkenin gayri safi yurtiçi hasılasının % 50’sinden fazlasını oluşturmaktadır. (18)

- Çin’de, endüstriyel varlıklarının yabancılara ucuza satılmaması yönünde, anlaşmalarda yürütülen tarama sürecini sıkılaştırma ve ağır sanayideki yabancı alımlara yeni engeller getirme kararı alınmıştır. Bu kısıtlamalar, özellikle, çelik, gemi yapım ekipmanları, ve güç jenerasyonu gibi stratejik endüstriyel alanlara getirilecektir. (19)

- Çin’de, küçük ve orta ölçekli bankaların rekabet güçlerini arttırmaları yönünde, gelişmiş yönetim fikri ve tekniklerini öğrenmeleri, ve bu doğrultuda denizaşırı stratejik yatırım gerçekleştirmeleri yönünde destek olunmaktadır. Bugüne kadar 20 ülke ve bölgeden 71 yabancı banka, Çin’de, 84.5 milyar dolar değerinde, 238 adet şube açmıştır.

***Vadeli işlemler
piyasası, mali
kurum ve yabancı
yatırımcılara
açılıyor***

***Çin borsası için
tehlike alarmı***

Bu, Çin'deki mali kurumların toplam sermayesinin yaklaşık %2'sini oluşturmaktadır. (20)

Buna karşılık, 2005 yılı sonu itibariyle, Çin'in denizaşırı mali varlığı, yıllık %32 oranında bir artışla, 287.5 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı dönemde, Çin'in mali sorumluluğu %16'lık bir artışla 930.7 milyar ve denizaşırı mali net varlığı 287.5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu itibarla, Çin'in 2005 yılı denizaşırı mali varlığı 1218.2 milyar dolar değerine ulaşmıştır. (21)

- Çin Hükümeti, vadeli işlemler piyasasını, mali kurumlara ve yabancı yatırımcılara açmayı planlamaktadır. Hükümet aynı zamanda, yerli firmalar için denizaşırı vadeli işlemler piyasasına giriş önündeki engelleri azaltacaktır. Yeni düzenlemeyle, mali kurumların yeni vadeli işlemler borsasına katılımları yönünde, hisse senedi piyasalarında aktif olmalarına izin verilecektir. (22)
- Market Watch haber sitesine göre, 2000 yılında büyük bir çöküş yaşayan ABD'deki teknoloji şirketleri endeksi Nasdaq için benzer bir tehlike bu kez de Çinli şirketler yüzünden belirmiştir. En iyi 600 Çinli teknoloji şirketinin performansını izleyen CBN China 600 endeksinin Ocak ayından bu yana %30 değer kazanarak en iyi performans gösteren borsa endeksi olmasının aslında görüldüğü kadar olumlu bir gelişme olmadığı açıklanmıştır. Hisseleri hızla değer kazanan küçük şirketlerin Çin ekonomisi hızını kestiğinde birden büyük kayıplar yaşayacağına dikkat çeken haber sitesi bunun ikinci bir Nasdaq çöküşüne neden olabileceği uyarısını yapmıştır. Nitekim enflasyonun da tetikleyicisi olan ekonomisindeki aşırı büyümeyi durduramayan Çin şu sıralar ekonomisini soğutma yönünde adımlar da atmaya çalışmaktadır.

Nasdaq'ın çöküş nedenine bakıldığında, spekülative yatırımlarla birlikte borsaya giren sıcak paranın ani çıkışı görülüyor. Uzmanlara göre şu anda aynı şeyi içeriye giren Batı menşeli sıcak para ile Çin borsası yaşıyor. Ancak, Çin borsasını tehdit eden tek faktör yabancı sıcak paranın aniden piyasadan çekilme olasılığı değil. Ekonomisindeki büyümeye paralel olarak artan harcamaları finanse etmek için Çinli bankalar tarafından verilen yüklü krediler ve 2008 yılındaki Pekin Olimpiyat Oyunları nedeniyle artan kamu harcamaları likidite balonunu iyice şişiren başlıca faktörler arasında. Tüm bunların yanında Çin'e özel politik faktörler de var ki, bunlardan piyasalara yapılan devlet müdahalesi ve büyüklüğü 673 milyar dolara varan ödenmeyen krediler sorunu da Çin borsası için tehlike alarmı anlamına geliyor. Nitekim bu korkulara ilişkin ilk sinyaller geçtiğimiz hafta gelmeye başladı. Çinli yetkililer geçtiğimiz hafta başında son iki senedir en hareketli dönemini geçiren Çinli bankaların borçlanma faaliyetlerini sıkılaştırması yönünde çağrıda bulundu. (23)

B. Dış Ticaret

- Çin Ticaret Bakanlığı'na bağlı Uluslararası Ticari ve Ekonomik

**Çin'in dış
ticaretini
sınırlayan üç
unsur**

**Pekin'de "İhracat
Malları İçin
Teknoloji Hizmetleri
Merkezi" açılmıştır**

**12. Asya Pasifik
İşbirliği Forumu
(APEC),
1 Haziran 2006**

**Üçüncü
Çin-Güneydoğu
Asya Ülkeleri Birliği
(ASEAN) Fuarı,
3 Haziran 2006**

İşbirliği Araştırma Enstitüsü, iş gücü yoğun malların ihracat hacminin artışı, ticarete sürtüşmenin günden güne artması ve hizmet ticaretinde açık görülmesinin, Çin'in dış ticaretini sınırlayan üç büyük unsur olduğunu açıklamıştır.

Buna göre, dış ticarete iş gücü yoğun malların ihracatının artmasının, kaynak ve çevre koruma maliyetinin çok büyük olduğu ve işleme ticaretine büyük bağlılığının bulunduğu belirtilmiştir. Ticaretteki sürtüşme ile ilgili olarak ise, Çin'in dış ticaret ortamına büyük baskı yarattığı ifade edilmiştir. 2005 yılının sonuna kadar çeşitli ülkelerin Çin'in ihracatına yönelik 561 anti-damping davası açtığı ve bu sayının tüm dünyadaki anti-damping olaylarının %16'sını oluşturduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, Çin'in dış ticaretinin, uluslararası ticaret miktarının yalnızca %6'sını oluşturduğu ifade edilmiştir. Çin hizmet ticaretine ilişkin olarak ise, bugün Çin'in dünyada dokuzuncu sırada yer aldığı belirtilmiştir. (24)

- Çinli ihracatçılar, yurtdışındaki teknolojik kuralları tanımamaları, bunlara karşı etkili çözüm üretememeleri ve teknolojik seviyelerini yükseltmek için yeterli sermayeye sahip olmamaları nedeniyle her yıl 20 milyar dolarlık zarara uğramaktadır. Bu sebeple, uluslararası pazarlardaki yeni teknoloji kriterlerini takip edip incelenmesi, Çinli işletmelerin uluslararası ticaretteki teknolojik duvarları aşmalarına yardım edilmesi ve uluslararası ticaret kurallarının belirlenmesi konusunda hükümete öneriler sunulması doğrultusunda, "İhracat Malları İçin Teknoloji Hizmetleri Merkezi" 6 Haziran 2006 tarihinde Pekin'de faaliyete geçirilmiştir. (25)

1. Bölgesel İlişkiler

- 12. Asya Pasifik İşbirliği Forumu (APEC) üyesi ülkeleri Ticaretten Sorumlu Bakanlar toplantısı, 1 Haziran 2006 tarihinde Vietnam'da gerçekleşmiştir. APEC ülkeleri temsilcisi olarak 21 bakanın katıldığı bu toplantıda, ticaret ve ekonomik alanlarında işbirliği ve APEC'in DTÖ Doha Kalkınma Turu, Bölgesel Ticaret Anlaşmaları ve Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA), ve Busan yol haritasının uygulanması konularındaki desteği konuları ele alınmıştır. Toplantıda, Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, Doha Kalkınma Turu'nun bir yıl içinde adil, açık, ve her ülke için dengeli bir şekilde sonlandırılması yönünde, APEC üyesi ülkelerin de dahil olduğu, Çin'in DTÖ'de yükümlülüğü bulunan bütün diğer üye ülkelerle, işbirliği gerçekleştirme arzusunu dile getirmiştir. Ticaret Bakanı, bölgesel ticaret anlaşmaları ve STA'ların, DTÖ çok taraflı ticaret sistemi içinde, ikili, bölgesel ve hatta global ticaretin, yatırım serbestliğinin sağlanması yönünde etkili bir rol oynadığını belirtmiştir. (26)

- Üçüncü Çin-Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) Fuarı kapsamındaki üst düzey yetkililer toplantısı, 3 Haziran 2006 tarihinde, Çin'in güneyindeki Nanning şehrinde düzenlenmiştir. Bir sonraki fuarın, 31 Ekim tarihinde yine Nanning şehrinde yapılması planlanmaktadır.

**Çin-Arap Ülkeleri
İşbirliği Forumu
İkinci Bakanlar
Toplantısı,
1 Haziran 2006**

**Şangay İşbirliği Örgütü
(SİÖ)
Altıncı Devlet
Başkanları Konseyi
Toplantısı,
15-16 Haziran 2006**

Çin ve ASEAN arasındaki ticaret hacmi, 2006 yılının ilk dört ayında 47 milyar dolara ulaşmış ve 2005 yılının aynı dönemine göre %22 oranında artmıştır. Çin ve ASEAN arasında ilişkilerin kurulmasından bu yana geçen 15 yılda, ikili ticaret hacmi yıllık ortalama yüzde 20'lik hızla artmıştır. ASEAN, ABD, Avrupa Birliği ve Japonya'nın ardından Çin'in dördüncü büyük, gelişmekte olan ülkelerde ise en büyük ticaret ortağıdır. (27)

- Çin-Arap Ülkeleri İşbirliği Forumu İkinci Bakanlar Toplantısı 1 Haziran 2006 tarihinde Pekin'de gerçekleşmiştir. Çin ve 22 Arap ülkesinden dışişleri bakanları veya temsilcileri ve Arap Birliği Genel Sekreteri'nin katıldığı ve iki gün süren toplantıda ikili, bölgesel ve çok taraflı terörizmle mücadelede işbirliği konusunda fikir birliğine varılmıştır. Toplantıda ayrıca, 2006-2008 yılları dönemini kapsayan eylem planı imzalanmıştır. İki tarafın enerji işbirliğinde diyalog mekanizmasının kurulmasını etkin şekilde ilerletmeye ve 2006-2008 yılları arasında Çin-Arap petrol işbirliği toplantısı düzenlenmesine karar verilmiştir. (28)

- Şangay İşbirliği Örgütü'ne (SİÖ) Üye Ülkeler Devlet Başkanları Konseyi'nin Altıncı Toplantısı, 15-16 Haziran 2006 tarihlerinde Çin'in Şangay şehrinde yapılmıştır. Toplantıya, Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao, Kazakistan Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev, Kırgızistan Devlet Başkanı Kurmanbek Bakiyev, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Tacikistan Devlet Başkanı İmamali Rahmonov ve Özbekistan Devlet Başkanı İslam Kerimov katılmıştır.

Toplantının ardından, devlet başkanlarının katılımıyla düzenlenen ortak bildiride, toplantının karşılıklı güven, dayanışmanın ilerletilmesi ve işbirliğinin derinleştirilmesi gibi konularda uzlaşma sağlandığı açıklanmıştır. Bildiride, terör, bölücülük ve aşırı uçların yol açtığı tehditlere darbe indirme ile uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadelenin, halen örgütün öncelikli görevi olduğu ifade edilmiştir. Bildiride ayrıca, şu anda örgüt çerçevesinde ekonomik işbirliğinin yapılması için hukuki temel ve organizasyon mekanizmasının hazırlandığı, tarafların, enerji, bilgi teknolojisi ve ulaşımın, öncelikle gelişen alanlar olduğunu kabul ettikleri ve bu alanlardaki işbirliğinin artık somut projelerin uygulanma aşamasına girdiği belirtilmiştir. (29)

Çin, enerji alanındaki işbirliği ile ilgili olarak ise, SİÖ'ye üye ülkeler arasındaki enerji işbirliğini ilerletecek her öneriyi olumlu karşıladığını ve enerji alanında eşit ve karşılıklı yarara dayalı işbirliğinin gerçekleştirilmesinin üye ülkelerin çıkarlarına uygun olduğunu belirtmiştir. (30)

2. İkili İlişkiler

- 23 Mayıs 2006 tarihinde, Çin Ticaret Bakanlığı ve Yunanistan Dışişleri Bakanlığı ortaklığında, "Ekonomi ve Ticaret Alanlarında

İleriye Yönelik İşbirliği Ortaklığı” konulu bir forum gerçekleşmiştir. Forumda, Çin ve Yunanistan arasındaki ekonomi ve ticaret alanlarındaki mevcut ve ileriye dönük işbirliği, derinlemesine ve kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Forumu, Çin’in üst düzey kamu ve özel sektör temsilcilerinden 500’ün üstünde bir katılım gerçekleşmiştir. Çin’in Ticaret Bakanı Yardımcısı Yu Guangzhou, Çin ve Yunanistan arasındaki mevcut ekonomik ve ticari ilişkinin kuvvetle geliştiğini, ikili ticari ilişkilerin hızla arttığını, ticari yapının sürekli geliştiğini ve yatırım oranının arttığını ifade etmiştir. Bununla birlikte Yu, Yunanistan’ın Çin’e yönelik ihracatını genişletmesini, karşılıklı yatırımların arttırılmasını, Küçük ve Orta Ölçekteki İşletmeler (KOBİ) arasında işbirliğinin sağlanması, ve son olarak rekabet gücü yüksek alanlarda iki ülkenin işbirliğinin güçlendirilmesi önerilerini getirmiştir. (31)

- 17 Haziran 2006 tarihinde, Çin Başbakanı Wen Jiabao, bir hafta sürecek yedi Afrika ülkesi ziyareti kapsamında ilk olarak 17 Haziran 2006 tarihinde Mısır’a gitmiştir. Ziyaret kapsamında, Çin-Mısır stratejik işbirliği ilişkilerinin derinleştirilmesi konusu ele alınmış, siyaset, ekonomi ve ticaret, kültür ve eğitim alanları ile ilgili işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır. Başbakan Mısır’ın ardından, Gana, Kongo Cumhuriyeti, Angola, Güney Afrika Cumhuriyeti, Tanzanya ve Uganda’yı da ziyaret edecektir. (32)
- Japonya’nın Çin’e 821 milyon yen hibe etmesine ilişkin belge, Çin ve Japonya hükümet temsilcileri tarafından, 8 Haziran 2006 tarihinde, Pekin’de, imzalanmıştır. Hibenin 603 milyon yenlik kısmı Çinli devlet memurlarının Japonya’da eğitim görmeleriyle ilgili "İnsan Kaynaklarını Yetiştirme Bursları Projesi"nde, geri kalan kısmı ise Sarı Irmak’ın orta kesiminde yer alan Shanxi eyaletinde koruyucu orman şeridinin oluşturulmasında kullanılacaktır. (33)

C. Sektörel

1. Enerji

- Çin, enerji yasasını hazırlamak için, 2006 yılının sonuna kadar internet ve basın aracılığıyla kamuoyunun görüş ve önerisini alacaktır. Enerji Yasası taslağının hazırlık çalışmalarının yaklaşık iki yıl içinde tamamlanması ve Çin’in en üst yasama organının onayına sunulması hedeflenmektedir. (34)
- 7 Haziran 2006 tarihinde, Çin Deniz Petrol Genel Şirketi ve İngiltere Doğal Gaz Şirketler Grubu arasında, Güney Çin Denizi’nin doğusundaki derin sularda ortak arama yapılmasına ilişkin anlaşma ve petrol ürünlerinin paylaşım sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu anlaşma uyarınca, İngiltere Doğal Gaz Şirketler Grubu, belirlenen

Çin'in enerji güvenliğinin sağlanması önünde üç sorunlu alan ve bunun giderilmesi yönünde yapılan anlaşmalar

bölgede petrol arama çalışmalarını yürütecek, Çin Deniz Petrol Genel Şirketi ise bölgede keşfedilen bütün petrol ve doğal gaz kaynaklarının en fazla yüzde 51'ine sahip olacaktır. (35)

- Çin Devlet Gelişme ve Reform Komitesi, Çin'in enerji tedarikini güvence altına almak için önlem alacağını belirtmiştir. Çin'in enerji güvenliğinin sağlanmasında, enerji ve kaynaklarının tedarikindeki yetersizlik, kaynakların verimsiz kullanımı ve çevre kirliliği olmak üzere üç ciddi sorunla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir.

İleriki yıllarda, Çin'de enerji tasarrufunu amaçlayan birçok somut önlemin alınması beklenmektedir. Bununla birlikte, yurtiçindeki kaynakları arama ve çıkartma gücünün artırılması, yenilenebilen enerji ve alternatif enerjinin etkin şekilde geliştirilmesi, ve petrol rezerv üslerinin kurulması planlanılmaktadır. (36)

- Çin Ticaret Bakan Yardımcısı Yi Xiaozhun ve Danimarka'nın Çin'deki Büyükelçisi Laurids Mikaelson, Çin ve Danimarka Hükümetleri adına, ikili işbirliğinin geliştirilmesi doğrultusunda rüzgar gücü işletmeciliği projesini hayata geçirmek yönünde anlaşma imzaladı. Danimarka Hükümeti, bu proje için 600 milyon euro bütçe ayırmıştır. (37)

- Çin, petrole olan bağımlılığını azaltmak ve çevre dostu enerji kaynaklarına yönelmek hedefi doğrultusunda, dünyanın en büyük enerji türbinleri üreticisi olan ABD'li General Electric (GE) ile bu alanda bir mutabakat anlaşmasına imza atmıştır. Temiz enerji teknolojilerinin geliştirilmesi üzerine olan anlaşma kapsamında GE, Çin'le kömür, rüzgar enerjisi, daha düşük emisyonu sahip ve daha az yakıt kullanan jet motorları, yakıt tasarruflu demiryolu lokomotifleri ve su arıtma gibi alanlarda ortak olarak çalışacak. GE, ekoloji ile bağlantılı araştırma ve geliştirme projelerinde Şangay'daki Teknoloji Merkezi vasıtasıyla önümüzdeki beş yıl içinde 50 milyon dolarlık bir yatırım yapacaktır. GE'nin, bu anlaşma ile Çin'de temiz enerji talebinde görülen artışla birlikte pazardan pay alma çabasında olduğu iddia edilmiştir.

Nükleer enerjiye en iyi alternatif enerji seçeneği olarak gösterilen rüzgar türbinlerinin Çin'de ki pazarının 5 yıl içerisinde 300 milyon dolardan 500 milyon dolara kadar büyümesi beklenmektedir. Dünya Bankası'nın araştırmalarına göre, çevreye verilen zarar ile sağlık problemlerinin Çin ekonomisine getirdiği zarar 54 milyar dolara ulaşmıştır.

Hem çevre kirliliğini azaltmak hem de enerjide fiyatı her geçen gün yeni bir rekor kıran petrole olan bağımlılığını azaltmak isteyen Çin, önümüzdeki 15 yıl boyunca 186 milyar dolar parayı yenilenebilir enerjinin kullanımını toplam arzın %15'ine çıkarabilmek için

harcayacaktır.

Çin ayrıca, Avustralya'dan kömüre oranla daha temiz bir yakıt olan sıkılaştırılmış doğalgaz (LPG) ithalatının ilk sevkıyatını da gerçekleştirmiştir.

Petrol devleri Royal Dutch Shell ve British Petroleum (BP) de Çin'de yenilenebilir ve temiz enerjiye olan artan talebi değerlendirerek ülkenin temiz enerji pazarından pay kapmaya hazırlanmaktadır. (38)

- Çin-Kazakistan petrol boru hattı, 25 Mayıs 2006 tarihi itibarıyla, Çin'e petrol aktarmaya başlamıştır. Ham petrol, 962 kilometre uzunluğundaki Çin-Kazakistan petrol boru hattıyla Çin'in Xinjiang Uygur Özerk Bölgesi'ne ulaşmıştır. Böylece Çin, ilk defa boru hattıyla yurtdışından ham petrol ithal etmiştir.

İki ülke arasında varılan anlaşmaya göre, ilk beş yıllık dönemde petrol boru hattının yıllık petrol aktarma miktarı, 10 milyon ton olacaktır. Bu miktar, 2010 yılında 20 milyon tona çıkacaktır.

Uzmanlara göre, Çin-Kazakistan petrol boru hattı, Çin'e güvenilir bir petrol kaynağı sağlamanın yanı sıra, Kazakistan ve Rusya'ya da istikrarlı bir yeni petrol pazarı kazandırmaktadır. (39)

- Kazakistan'ın ulusal petrol ve doğalgaz şirketi KazMunaiGaz'ın birimlerinden KazMunaiGaz Trade House (KTH), Türkiye ve Çin'de rafineri inşa etmeyi planlamaktadır. KTH Genel Direktörü Dias Süleymanov, Türkiye'de yeni bir rafineri inşa etmek ve Çin'de de yeni bir fabrikanın inşasına katılmak üzere çalışmalarını sürdürdüklerini belirtmiştir. Rafinerilerin Türkiye'nin Karadeniz Bölgesi kıyılarında inşa edilmesinin planlandığı, Çin'deki üretim tesisinin ise 2007 Mayıs ayında tamamlanmasının beklendiği belirtilmiştir. (40)
- Dünyanın en büyük enerji üreticilerinden Çin, yıllardır kronik elektrik sorunu yaşayan Afrika ülkesi Zimbabwe ile 1.3 milyar dolarlık enerji anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşma ile, nakit sıkıntısı içindeki Zimbabwe'ye, 600 megavatlık elektrik üretmek üzere 3 termal enerji istasyonu inşa edilecektir. (*Referans Gazetesi*, 13 Haziran 2006)
- Çin Petro-Kimya Sanayi Şirketler Grubu tarafından, Brezilya'nın güneydoğusunu kuzeydoğusuna bağlayacak olan 1200 km uzunluğundaki GASENE Doğal Gaz Boru Hattı'nın inşaatına 10 Haziran 2006 tarihinde başlanmıştır. Bu Çin şirketlerinin Brezilya'da gerçekleştirecekleri ilk büyük inşaat projesidir. (41)

- Asya'nın en büyük petrol firması olan, PetroChina Co. Ltd., doğal gaz

depolama tesisleri inşası için yaklaşık 500 milyon dolarlık bir harcama yapmayı planlamaktadır. Tesisler ülkenin batısından batı-doğu boru hattı projesi ile endüstrileşen doğu sahillerine gelecek doğal gazı depolamada kullanılacaktır. Depolama tesisleri sayesinde tüketimin ciddi oranda arttığı kış aylarında sıkıntı yaşanmasının önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Tesislerde 2 milyar m³ gaz depolanabilecektir. (42)

- İran Haber Ajansı (IRNA) haberine göre, İran İslam Cumhuriyeti Petrol Bakanı Seyyid Kazım Veziri Hemane, Haziran ayındaki Çin ziyareti dönüşü yaptığı açıklamada, Çinli şirketlerin İran petrol sanayi alanında 10 milyar dolarlık yatırım yapmak istediklerini açıklamıştır. Hemane ayrıca, LNG ihracatı ile ilgili daha önce Çin’le imzalanan iki anlaşmanın 10 ve 5 milyon tonluk tavan miktarlarının korunarak devamı konusunda anlaşmaya varıldığını söylemiştir. Hamane, Çin ile 30 yıllık sürede yapılacak petrol ve LNG ihracatı hacminin 100 milyar doları bulacağını belirtmiştir. (43)

- Çin ilk stratejik petrol depolama tesisinin inşasını Ağustos ayında tamamlayacaktır. 5.2 milyon m³ (32.7 milyon varil) ham petrol depolama kapasitesi olacak tesis, Çin’in doğu eyaletlerinden Zheijang eyaletinin Zhenhai şehrinde kurulacaktır.

Çin’in üç ayrı bölgesinde daha benzer depolama tankları inşa edilmektedir. Buna göre, Zheijang’da bir tesis daha kurulmakta ve diğer iki tesis de yine doğu eyaletleri olan Liaoning ve Shandong’da bulunmaktadır. Çin bu tesisler ile önümüzdeki 10 yıl içinde 6 aylık petrol ihtiyacını depolayabiliyor olmayı hedeflemektedir. Çinli yetkililer, sene sonuna doğru Zhenhai’deki ilk tesiste depolamaya başlanabileceğini ifade etmektedir. (44)

2. Otomotiv

- Çin Hükümeti, otomotiv sektöründeki fazla kapasite üretimini kıstak için yeni kontrol yöntemleri uygulamayı ve Çin markalarının öne çıkarmayı planlamaktadır. Buna göre, tüm yeni motorlu araç firmaları Çin markalı araç üretmek zorunda bırakılacaktır. Ancak, böyle bir uygulamanın Çin’in DTÖ’ye üyelik şartlarına uygunluk durumu netleştirilmemiştir. Zira DTÖ kuralları gereği Çin’in kendi firmaları ve yabancı firmalara eşit davranması gerekmektedir.

Çin’in dünyanın en büyük otomobil pazarına sahip ülke olması ve çok yakında Japonya’yı da geçerek dünyanın en büyük ikinci araç pazarı olması beklenmektedir. Bu beklenti sonucu pek çok Amerikalı, Avrupalı ve Asyalı otomobil üreticisi Çin’de fabrika kurmuştur.

Ülkenin şu andaki üretim kapasitesi yıllık 8 milyon araçtır. Bu rakamın 2010 yılında ikiye katlanması beklenmektedir. Sadece 2005 yılında, 5.7 milyon Çin yapımı araç satılmıştır. Ülkede yeni projelerin gerçekleştirilmesi için en az 250 milyon dolarlık bir yatırım yapılması

**Otomotiv sektöründe
yeni kontrol yöntemleri
uygulanması ve Çin
markalarının öne
çıkartılması**

ve bunun en az 1/4'ünün Ar-Ge'ye ayrılması gerekmektedir. (45)

- Çin Maliye Bakanlığı'nın verdiği bilgiye göre, Çin, DTÖ'ye katılırken yaptığı gümrük vergisi indirme taahhüdüne uyarak, 1 Temmuz 2006'dan itibaren bazı otomobil ve yedek parçalarının gümrük vergisini azaltacaktır. Buna göre, binek araba, cip ve minibüsün vergi oranının %28'den %25'e düştüğü; karoser, şasi ve orta ve küçük hacimli motor gibi yedek parçaların vergi oranının %13.8 ile 16.4'ten %10'a düşeceği; böylece, Çin'in DTÖ'ye verdiği otomobil ve yedek parçalarının gümrük vergisini azaltma taahhüdünü hayata tamamen geçireceği belirtilmiştir. (46)

3. Ulaştırma

Çin ve Kazakistan arasında ikili ekonomik ve ticari işbirliğini güçlendirme amacıyla, 3 Haziran'da sınır kapısı Horgas'ta Çin-Kazakistan Horgas Uluslararası Sınır İşbirliği Merkezi'nin inşasına başlanmıştır. Çin'in kuzeybatısındaki en büyük karayolu sınır kapısı niteliğinde olan Horgas'ta geçen yıl gerçekleştirilen ithalat ve ihracat hacmi 800 milyon doları aşmıştır. (47)

Bununla birlikte, 1 Eylül 2006 tarihi itibarıyla, Çin ve Kazakistan arasında, 22 uluslararası karayolu yolcu ve kargo taşımacılığı hattı daha açılacak ve böylece iki ülke arasındaki taşımacılık hattının sayısı 64'e ulaşacaktır. Bu durumda Kazakistan, Çin'den en çok yol taşımacılığı hattı ulaştırılan Orta Asya ülkesi haline gelecektir. Uzmanlar, yeni taşımacılık hatlarının açılmasının Çin ve Kazakistan arasındaki uluslararası yol taşımacılığı alanındaki işbirliğinin derinleştiğinin bir simgesi olacağını savunmaktadır. (48)

D. Diğer

- Çin Devlet Konseyi'nin Başbakan Wen Jiabao başkanlığında 7 Haziran 2006 tarihinde düzenlenen daimi toplantısında, "Çin Halk Cumhuriyeti Tekelle Mücadele Yasası Tasarısı" incelenerek, prensipte onaylanmıştır. Toplantıda, Tekelle Mücadele Yasası'nın pazar rekabetini koruyan, tekелci davranışları önleyen ve piyasa düzenini sağlayan önemli bir yasa olacağı savunulmuştur. Toplantıda, yasa tasarısının yapılacak ilave değişikliklerden sonra Çin Ulusal Halk Meclisi Daimi Komitesi'ne sunulması da kararlaştırılmıştır.

Tekelle Mücadele Yasası Tasarısı'nda, tekел nitelikli anlaşmaların ve piyasadaki yönlendirici konumun kötüye kullanılmasının yasaklanmakta ve tekелci davranışlar hakkında yapılacak işlemler yer almaktadır. (49)

- Çin'in yeni gözden geçirilen ilk halka arz kanunu yürürlüğe girmiştir. Yeni açıklanan kurallara göre, firmaların halka arz gerçekleştirebilmeleri ve borsada işlem görebilmeleri için 70 şartı yerine getirmeleri gerekmektedir. Yeni kurallar, halka arzlar hakkında detaylı ifşaat ve düzensizlikler

**Tekelle Mücadele
Yasa Tasarısı**

**Çin'in yeni gözden
geçirilen ilk halka arz
kanunu yürürlüğe
girmiştir**

durumunda ceza uygulaması öngörmektedir. 2006 yılı sonuna doğru halka arzlarla ilgili hususların sonuçlanması ve daha açık hale gelmiş olması beklenmektedir. (50)

- Çin'in en önemli avantajlarından birini oluşturan iş gücünde daralma gözlemlenmektedir. Kıyı bölgesindeki fabrikalar, ülkenin iç kesimlerinden ucuza çalışacak işçi bulup getirmekte zorlanmaya başlamıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na göre 2006 yılında doğu sahillerindeki inşaat ve makine inşası firmaları işçilere üç sene öncesinin yaklaşık iki katı olan 125 dolar aylık teklif etmelerine rağmen işçi bulmakta zorlanmaktadır. Çin Devlet Konseyi, Çin'deki kırsal alanların %20'sinde atıl iş gücü kalmadığını açıklamıştır. (51)

II. Avrupa Birliği (AB)

- Almanya Başbakanı Angela Merkel, başbakan sıfatıyla, 21-23 Mayıs 2006 tarihlerinde, Çin'e ilk kez ziyaret gerçekleştirmiştir. Çin Başbakanı Wen Jiabo ile görüşen Merkel, ikili ilişkiler ve başta İran'ın nükleer programının yol açtığı kriz olmak üzere uluslararası sorunları ele almıştır. Merkel, dünya ekonomisinde gittikçe etkin bir rol oynayan Çin'in bu etkisine paralel olarak uluslararası konularda daha büyük rol oynamasını istemiştir.

Merkel'in temaslarında ön plana çıkan asıl gündem ise ekonomik ilişkilerdir. İkili ticaret hacminin 63.2 milyar doları bulan ve 2005 yılında Çin'e 165 milyar dolarlık ihracat gerçekleştiren Almanya'nın, bu ziyaret kapsamında imzaladığı yeni işbirliği anlaşmaları şu şekilde sıralanabilir;

1. Çin'in havacılık şirketi Air China'nın, Lufthansa ve United Airlines tarafından oluşturulan Star Alliance'ın son üyesi olması,
2. Çin'de saatte 200 km'den hızlı demiryolu taşımacılığının gelişmesi için Avrupa ve Asya arasında demiryolu kargo taşımacılığını artırmaya yönelik mutabakat anlaşması,
3. Tekstil sektöründe telif haklarının korunması üzerine mutabakat anlaşması,
4. Hükümetler arası mali işbirliği anlaşması,
5. Siemens ve Çin Demiryolu Bakanlığı arasında altı akslı elektrikli yolcu lokomotifinin teknik işbirliği üzerine imzalanan çerçeve anlaşması,
6. China Mobile ve China Unicom'un Siemens'ten aldığı ekipmanlar üzerine çerçeve anlaşması,
7. Siemens ile kamuya ait Shenua Group ile Guohua Power arasında enerji santrallerinde bilgi teknolojisi üzerine stratejik işbirliği anlaşması,
8. Zhongshan Zhangjiabian Enterprise Group ile ThyssenKrupp'un asansör birimi arasında mutabakat anlaşması,
9. Çinli Huainan kömür işletmesi ile Alman STEAG Saar Energie arasında doğalgaz hizmeti projesi anlaşması.

*Almanya Başbakanı
Angela Merkel'in Çin
ziyareti,
21-23 Mayıs 2006*

**Çin-AB Stratejik
Diyalogu,
7 Haziran 2006**

**AB'den Çin'e ticari
bağımız riske girebilir
uyarısı**

Bununla birlikte, Merkel'e eşlik eden Alman delegasyonu, Alman teknolojisinin çalınmasından dolayı şikayetlerini gündeme getirmiştir. Buna karşılık, Çin Başbakanı Wen, Alman yüksek teknolojisinin korunacağı sözünü vermiş ve Çin'in Almanya'da ileri teknoloji ithal etmeyi istediğini ve teknolojinin asıl sahibinin korunacağını söylemiştir. Ayrıca, değerinin düşüklüğü nedeniyle uluslararası ticarete haksız rekabete neden olduğu için eleştirilen Çin parası yuan da gündem konularından birini oluşturmuştur. (52)

- Alman Otomotiv Sanayicileri Birliği (GAAI), Çin'deki Alman firmalarının, 2001 yılından bu yana 2.7 milyondan fazla araba imal ettiğini açıklamıştır. Bu rakam Çin'deki toplam üretimin üçte birini oluşturmaktadır. GAAI, bundan sonrası içinde, Alman firmaları için Çin'in öncelikli tutulacağını belirtmiştir. (53)
- Çin-AB Stratejik Diyalogunun İkinci Turu'nu gerçekleştirmek üzere Çin'e resmi ziyarette bulunan AB "Troika" Heyeti, 7 Haziran 2006 tarihinde Çin Dışişleri Bakanı Li Zhaoxing ile görüşme gerçekleştirmiştir. Li, Çin-AB stratejik ortaklığının sağlam bir momentumda ilerlediğini ve her alanda etkili bir işbirliğinin olduğunu belirtmiştir. Li, Eylül ayında Finlandiya'da yapılacak olan Dokuzuncu Çin-AB Liderler toplantısının bu sürece katkı sağlayacağını belirtmiştir. Ayrıca, Çin'in uluslar arası ve bölgesel konularda AB ile iletişim ve işbirliğinin devamını istemiştir. Buna karşılık AB tarafı, Çin ve AB arasındaki ilişkinin hızlı gelişiminden memnun olduklarını ve bu işbirliğinin gelişimi yönünde her alanda geniş bir fırsat olduğunu belirtmiştir. (54)
- AB Ticaretten Sorumlu Üyesi Peter Mandelson, Çin'in Renmin Üniversitesi'nde yaptığı konuşmasında, Çin'in DTÖ yükümlülüklerini yerine getirmesi yönünde çağrıda bulunurken, aksi durumda, Avrupa ile olan ticari bağının riske girebileceğini belirtmiştir. Çin'in, yatırım ve ticarete AB'ye daha iyi bir giriş sağlamaması, fikri ve mülkiyet haklarının korunması konusunda gelişme sağlanmaması, ihracatta uygulanan teşviklerin ve diğer ticareti bozucu sübvansiyonların kaldırılmaması durumunda, Avrupa'da korumacı yaklaşımları arttırabileceğini belirtmiştir. Çin'in gelecek on yıl içerisinde dünya ekonomisinde önemli bir role sahip olacağını savunan Mandelson, bunun beraberinde sorumluluğu da getireceğini ifade etmiştir. Bu itibarla, AB'nin açık ticaret uygulaması yükümlülüğüne karşılık Çin'in DTÖ yükümlülüklerini yerine getirmesi gerektiğini vurgulamıştır. Mandelson, bu yönde Çin'in, mal ve hizmetlerde azami derecede ve gerçek anlamda bir pazar açılımını getirmesi, yatırımlarda serbestleşmeyi ve yabancı yatırımcı şirketlerin haklarının korunmasını sağlaması gerektiğini ifade etmektedir. (55)
- 14 Haziran 2006 tarihinde, Peter Mandelson, İspanya'nın Valencia Bölgesi valileri ile bir toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantıda, Vietnam ve Çin menşeli ithal ayakkabılar için açılan soruşturmanın durumu

**Airbus'ın
ilk deniz ötesi toplu
fabrikası
Çin'de kurulmaktadır**

**Çin'de fikri sınai ve
mülkiyet haklarının
korunması konusunda
yapılan çalışma ve
faaliyetler**

hakkında görüşülmüştür. Toplantıda ayrıca, Mandelson, Çin'e yaptığı gezi hakkında bilgi vermiş ve Çin'de fikri ve mülkiyet haklarının korunması konusunda gösterdiği çabayı belirtmiştir. (56)

- Avrupa Yatırım Bankası (AYB) tarafından, AB'nin Asya ve Latin Amerika'daki doğrudan yatırımlarının desteklenmesi ve bu bağlamda Avrupalı yatırımcılarının projelerinin finansmanın 2007-2013 yılları için yenilenmesi öngörülmüştür. AYB, Avrupalı şirketlerin şube, ortak girişim veya Avrupa'dan teknoloji ve bilgi yönetim (*know-how*) transferini içeren projelerinin 6.0 milyar euro'luk ayrılacak bütçe ile finansmanını sağlamayı hedeflemektedir. (Ek 1)
- Avrupa'nın uçak imalatı Airbus'ın ilk deniz ötesi fabrikası, Çin'in kuzeyindeki Tianjin eyaletinde 2006 yılı içinde kurulmaya başlanacaktır. Yedi milyar euro'luk yatırımın yapılacağı bu fabrikanın, 2006 yılı içinde kullanıma hazır hale geleceği ve 2008'in sonunda ise tamamlanacağı öngörülmektedir.

Çin'in başkenti Pekin yakınındaki Tianjin eyaleti, 39 havacılık şirketine ve iki binden fazla mühendis ve teknisyene ev sahipliği yapmaktadır. Yıllık üretimi 2.5 milyar yuanı yani 300 milyon doları geçmiştir. Tianjin eyaleti, 2004 yılından bu yana, Hükümet tarafından, ulusal sivil havacılıkta merkez üs olarak değerlendirilmektedir.

Airbus istatistiklerine göre, Çin'deki, ve özellikle Hong Kong ve Macao eyaletlerindeki, yolcu uçak sayısı 340'ı geçmektedir. Airbus, gelecek beş yıl içinde Çin'deki uçak sayısının 600'e ve 20 yıl içerisinde ise 1600'e çıkacağını beklemektedir. Çin, Airbus için en büyük pazar haline gelmiştir. (57)

- “Çin-Avrupa Ticari Marka ve Telif Haklarının Korunması” konulu bir seminer, Çin Başkan Yardımcısı Ma Xiuhong ve AB Ticaretten Sorumlu Üyesi Peter Mandelson'ın katılımında, 7 Haziran 2006 tarihinde gerçekleşmiştir. Xiuhong, Çin ve Avrupa arasındaki mevcut kurulmuş olan dialog ve alt çalışma grubu çalışmaları vasıtasıyla, fikri sınai ve mülkiyet haklarının korunması konusunda karşılıklı fikir alışverişinde bulunduklarını açıklamıştır. Xiuhong ayrıca, Çin'in 2006 yılından itibaren, fikri sınai ve mülkiyet haklarının korunmasının güçlendirilmesi yönünde önlemler aldığını ve bunun karşılıklı anlayışa olumlu katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Buna karşın Mandelson, AB'nin, Çin Hükümeti'nin fikri sınai ve mülkiyet haklarının korunması konusunda gösterdiği çabanın farkında olduklarını ve Çin'e bu konuda yardımcı olabileceklerini belirtmiştir. (58)

- Avrupa Ticaret Odası, Çin'deki lüks markalar pazarının ortaya çıkışı

***AB tekstil
sektöründeki 2005
yılı ve 2006 yılının
ilk çeyreğinde
gözlemlenen
gelişmeler***

konusunda bir dizi seminer düzenlemektedir. Bunlardan ilkinin, 1 Haziran tarihinde gerçekleştirilen “Yabancı Lüks Markaların Çin’deki Sahtecilikle Savaşı” konulu seminer oluşturmıştır. Seminere konuk konuşmacı olarak katılan, Baker & McKenzie LLP’den James Zhenghong Luo ve Louis Vuitton’da sahtecilik karşıtı bölümü başkanı olan Daniel R. Plane tarafından, fikri ve mülkiyet hakları konusunda Çin’deki mevcut ve ileriye yönelik, hukuki yapılanma ve bunların uygulanmasına ilişkin bilgi verilmiş, ve bu alanda karşılaşılan sorunlarla ilgili olarak, örnekler verilerek izlenmesi gereken prosedüre ilişkin olarak, örneklerle, öneriler getirilmiştir. (Ek 2, 3)

- Avrupa Komisyonu tarafından, AB tekstil sektöründeki 2005 yılı ve 2006 yılının ilk çeyreğinde gözlemlenen gelişmelere ilişkin olarak yapılan değerlendirmede, özetle, AB’nin Çin’den tekstil ürünü ithalatının belli ürün kategorileriyle sınırlı tutulduğu, bu ürün kategorilerinden özellikle 10 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe giren AB-Çin Tekstil Anlaşması kapsamında bulunan on ürün kategorisinin Çin ithal tekstil ürünlerinden etkilendiği belirtilmiştir. Ürün kategorilerindeki bu serbestleşme sonucunda, Çin’in pazar payının %130 hacminde ve %82 değerinde arttığı açıklanmıştır. 2005 yılı genelinde, Çin’in AB’ye ihracatı % 42 değerinde ve % 36 hacminde arttığı belirtilmiştir. Bu durumun, AB ülkeleri tedarikçilerine, Kuzey Afrika ve Afrika-Karayip ülkeleri, olumsuz etkisi olduğu ifade edilmiştir. 2006 yılının ilk çeyreğinde ise, Çin ithal tekstil ürünlerinde bir azalma ve birim fiyatta bir yükselme kaydedildiği belirtilmiştir.

Değerlendirmede ayrıca, 2005 yılında, Çin’in yanı sıra, Hindistan, ABD ve Türkiye’nin de, sırasıyla, %18, %14 ve %4 değerinde, AB’ye ihracatını arttırdığı ifade edilmiştir. 2006 yılının ilk çeyreğinde ise, Çin ihraç ürünlerinin -%12’lik bir değer kaybı yaşadığı, ancak AB’nin diğer büyük tedarikçi ülkelerinden, Hindistan, Bangladeş, Pakistan ve Endonezya arasında, sadece Endonezya ve Türkiye’nin sırasıyla %24 ve %4 oranında artış gerçekleştirdiği belirtilmiştir. (59)

III. UNICE

UNICE, Çin Devlet Yönetimi’nin Sanayi ve Ticaretten (SAIC) Sorumlu Bakan Yardımcısı Li Dongsheng ile 6 Temmuz 2006 tarihinde toplantı gerçekleştirmiştir. Çin’de fikri ve sınai hakların korunması konusunun ele alındığı bu toplantıda, sırasıyla, UNICE Genel Sekreteri Philippe de Buck ve Li Dongsheng tarafından konuşma gerçekleşmiş, ardından soru-cevap kısmına geçilmiştir. UNICE Genel Sekreteri konuşmasında, AB-Çin ilişkisinin ve bu kapsamda özellikle fikri ve sınai hakların korunması konusundaki gelişmelerin UNICE için büyük önem teşkil ettiğini belirtmiştir. Çin’in fikri ve sınai hakların korunması yolunda mevzuat düzenlemeleri açısından ilerleme kaydettiğini ancak özellikle uygulamadaki eksikliklerin tamamlanması gerektiğine işaret edilmiştir. Buck ayrıca, fikri ve sınai hakların uygulanması, ceza prosedürüne açıklık getirilmesi, fikri ve sınai hakların korunması konusunda kamuoyunun bilinçlendirilmesi, ve gümrük kontrollerinin uygulanması konularında, AB’nin de Çin’de yürütülen çalışmalara destek olması gerektiğini belirtmiştir. Li Dongsheng ise yaptığı

sunumunda, Çin'in Ticari Marka Yasası, SAIC çalışma ve faaliyetleri, Çin'deki fikri ve sınai hakların korunması konusunda yürütülen reform süreci, Çin'de fikri ve sınai hakların korunması yönünde işleyen hukuki prosedür, ve fikri ve sınai hakların korunması konusunun Çin-AB ilişkilerine yansımaları konularını işlemiştir. (Ek 4)

IV. OECD/BIAC

19-21 Haziran 2006 tarihlerinde, Pekin'de, OECD tarafından 'Çin'de Çevre, Kaynaklar ve Tarım Politikaları' konusunda bir seminer gerçekleştirilmiştir. Bu seminere, Çin'den, Hükümet yetkilileri, akademisyen ve araştırmacılarla birlikte OECD ülkelerinin temsilcileri ve OECD'nin bağlantılı olduğu diğer uluslararası kuruluşlardan (Dünya Bankası, Gıda ve Tarım Örgütü) temsilcilerinin katılımı gerçekleşmiştir. Seminerde, aşağıda belirtilen sorulara cevap bulunması amaçlanmaktadır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir (Ek 5) ;

1. Gıda üretiminin genişletilmesi, kırsal kalkınmanın yükseltilmesi, iç pazarın uluslararası ticarete açılması, ve çevrenin korunması hususları arasında dengenin sağlanması,
2. Pazar temelli politika araçlarına geçişin nasıl sağlanması,
3. Sınırlarda, vergi ve ödeme, düzenlemeler, gönüllü ve çıkar gruplarının yönetime dahil edilmesinin sağlanması yönünde en uygun politikanın bulunması.

V. ABD

- ABD Ticaret Bakan Yardımcısı David H. McCormick, ABD Yönetimi'nin, Çin'e sivil amaçlı yüksek bilim ve teknoloji ürünlerinin ihracatını artırmak için tedbir alınacağını belirtmiştir. McCormick, ABD'nin Çin'e yönelik ihracat politikasını yenileyebileceğini ifade etmiştir. Çin-ABD arasındaki ticaret dengesizliğine yol açan başlıca nedenlerden birini oluşturan, ABD'nin Çin'e ihracatta sınırlama koyması ile ilgili olarak, ihracat politikasında sivil amaçlı teknoloji ticaretine sınırlama konulmaması gerektiğini belirtmiştir. (60)

Görüşmede ayrıca, yüksek teknoloji ticaretinin Çin ve ABD arasındaki ikili ilişkilerde çok önemli bir yere sahip olduğuna işaret edilerek, Çin'in ABD'nin ikili yüksek teknoloji ticareti ve stratejik ticari işbirliğinin geliştirilmesine yararı olmayan davranışlarda bulunmak yerine, bu ilişkilerde yeni bir sayfa açmak için etkin çaba harcaması gerektiği vurgulanmıştır. Çin, ABD'den ikili işbirliği ve ilişkilerin genel çıkarından yola çıkarak, Çin'e yönelik yüksek teknoloji ihracatına koyduğu sınırlamaları azaltmasını istemiştir. Buna karşılık, McCormick, ABD Ticaret Bakanlığı'nın Çin'le yakın işbirliği yaparak, sivil amaçlı yüksek teknoloji ticareti ve stratejik ticari ilişkileri geliştirmeye hazır olduğunu belirtmiştir. (61)

- Çin Gümrük Genel Müdürlüğü ile ABD Ticareti Geliştirme Ajansı arasındaki telif ve patent haklarını koruma işbirliği projesi, 25 Mayıs 2006 tarihinde, Pekin'de imzalanmıştır. Buna göre, Çin ve ABD

*ABD'den Çin'e
yüksek bilim ve
teknoloji ürünlerinin
ihracatının
arttırılması yönünde
alınan tedbirler*

*Çin-ABD
telif ve patent haklarını
koruma işbirliği projesi*

**Çin-ABD
işbirliğinde,
'California Endüstri
Şehri' kurulması**

haklarının korunmasıyla ilgili olarak, Çin, ABD ve diğer ülkelerin bu konuyla ilgili yasa ve yönetmelikleri hakkında sistemli bilgiler vermek için, telif ve patent hakları uzmanlarını gönderecektir. Ayrıca, ilgili iş dünyasının temsilcilerine de, bazı somut ürünlerin telif ve patent haklarının korunması konusunda Çinli gümrük görevlileriyle doğrudan diyalog yapma olanağı da sağlanacaktır. (62)

- Çin'in Henan Eyaletinin başkenti Zhengzhou şehrinde 'California Endüstri Şehri' adı altında Çin-Amerikan ortaklığında bir endüstri parkı kurulması için inşaatlara başlanmıştır. Proje üç etapta inşa edilecek ve uzay, ilaç, inşaat malzemeleri, otomotiv ve elektronik gibi sanayi dallarını barındıracaktır. Proje için toplam yatırımın iki milyar doları geçmesi ve üç sene içinde tamamlanması beklenmektedir. Yabancı firmalar ve bazı ortak işletmeler endüstri parkında yer alacaktır. (63)
- 9-10 Haziran 2006 tarihleri arasında Rusya'nın Saint Petersburg şehrinde düzenlenen G-8 Ülkeleri Maliye Bakanları toplantısı sırasında bir araya gelen ABD Hazine Sekreteri John Snow ile Çin Maliye Bakanı Jin Renqing, iki ülke arasında malî ve ekonomik işbirliği alanında daha fazla işbirliği yapılmasını kararlaştırdı. Görüşmede ABD Hazine Sekreteri Snow, Çin ile ABD arasındaki ekonomik ilişkilerin dünyadaki en önemli ikili ekonomik ilişki olduğunun ve bu ilişkinin gelişiminin iki ülkenin de çıkarına olacağının altını çizdi. (64)
- Amerikan Ticaret Bakanlığı verilerine göre, 2006 yılının ilk çeyreğinde, Amerikan-Çin ticaret hacmi 2005 yılı aynı döneme göre %20.6 artarak, 72.4 milyar dolara ulaşmıştır. Amerika'nın Çin'e ihracatı %39.3 oranında artarak 12.54 milyar dolara ulaşırken, Çin'den ithalatı %17.3 oranında artarak 59.86 milyar dolara ulaşmıştır. Böylece ABD'nin Çin ile yılın ilk üç ayındaki ticaret açığı %12.6 oranında artarak 47.32 milyar dolara ulaşmıştır. Çin bugün ABD'nin Kanada ve Meksika'dan sonra üçüncü ticari partneridir. Çin ayrıca, ABD'nin dördüncü ihracat pazarı ve ikinci ithalat yaptığı ülkedir. ABD'nin ticaretinde ilk on sırayı, Kanada, Meksika, Çin, Japonya, Almanya, Büyük Britanya, Güney Kore, Fransa, Tayvan ve Malezya, almaktadır. (65)
- Amerikan Fortune Dergisi, Wall Street'teki dev yatırım bankacılığı gruplarının, Çin'in finans pazarından pay kapmak için milyarlarca dolarlık bir savaşın içine girdiğini yazmıştır. Bugün, Çin pazarında ortaklık ve temsilcilik olarak faaliyet gösteren Batılı bankalar arasında Morgan Stanley, Goldman Sachs, Credit Suisse, Merrill Lynch, Citigroup, UBS ve JP Morgan gibi kuruluşlar bulunmaktadır. Çin'in en büyük bankalarının hisselerinin halka arz ediliyor olması Çin pazarının cazibesini giderek arttırmaktadır. (66)

VI. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları**A. Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM)**

- İnşaat sektöründe yaşanan canlanmayla birlikte, Çin, Rusya, İran ve Ukranya'dan yapılan düz cam ithalatında önemli derecede artış yaşanmıştır. Buna göre, 2005 yılında bu ülkelerden yapılan kayıtlı ithalat miktarı 227 bin tona çıkarken, sadece Çin'den gerçekleştirilen ithalat bir yılda %767 oranında artmıştır. Bunun sonucunda, piyasadaki ithal ürünlerin payı yerli üretimin üçte birine ulaşmış, düz cam piyasasında tek yerli marka olan Trakya Cam ise, maliyetlerinin artmasına rağmen fiyatlarını %20 oranında düşürmek zorunda kalmıştır.

Trakya Cam'ın, bu ülkelerden ithalatın haksız rekabet yarattığını ve uluslararası anlaşmalara ters olduğunu kanıtlaması ardından, Rusya, İran, Ukrayna menşeli düzcam ithalatında uygulanan korunma önlemi Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM) tarafından üç yıllık bir süre için uzatılmış ve 7 Nisan 2006 tarihi itibarıyla ise Çin'den yapılan ithalata kota uygulanmaya başlanmıştır. (67)

Normal cam piyasasında ise, rekabet etmekte zorlanan Şişe Cam Grubu, rekabetçi ürünlerde yeni yatırımlara girmeye hazırlanmaktadır. Buna göre Şişe Cam, gelecekte Pazar payının hızla artacağına inanılan ısıcam üretimine yönelik olarak Bursa Yenişehir'de iki yeni tesis kurmaktadır. 2007 yılında üretime geçmesi planlanan ve 120 milyon dolara mal olacak bu tesislerde, ısıcam üretimi ve kaplama işlemleri gerçekleştirilecektir. Şişe Cam Grubu'nun, 1.1 milyon ton olan yıllık üretiminin bu yatırımla 1.5 milyon tona yükselmesi öngörülmektedir. (68)

B. Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK)

- Çin'in Guangdong eyaletinden gelen firmalar ile Türk firmaları arasında, ithalat, ihracat, turizm, ve üçüncü ülkelerde iş imkanlarına ilişkin 176 milyon dolarlık 19 anlaşma imzalanmıştır. Bu ziyaret kapsamında, Guangdong Eyaleti Dış Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Departmanı ve Turizm İdaresi tarafından, Çin'in Ankara Büyükelçiliği ve DEİK işbirliği ile, Çin-Guangdong-Türkiye İş ve Turizm olanakları konulu seminer düzenlenmiş, ve seminerin ardından, tarafların katılımıyla anlaşmalar imzalanmıştır. Bu işbirliği anlaşmaları ile, Çin ve Türkiye arasındaki 6 milyar doları geçen ticaret açığının daraltılması hedeflenmektedir.

Bununla ilgili olarak, DEİK Türk-Çin İş Konseyi Başkanı Yavuz Onay, iki ülke firmaları arasında imzalanan 19 anlaşmanın ithalat, ihracat, özellikle Afrika ve Arap ülkelerinde altyapı yatırımları ile turizm yatırımlarını kapsadığını söylemiştir. Onay, Türkiye'ye Çin'den yılda 40-50 bin civarında turist geldiğini, ve iki ülke arasında charter seferlerinin gerçekleştirilmesi halinde bu sayının artacağını vurgulamıştır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Mustafa İsen ise, 2020 yılı

Çin'den yapılan düz cam ithalatına kota uygulanmaya başlanmıştır

Çin'in Guangdong eyaletinden Türkiye'ye iş heyeti: 176 milyon dolarlık 19 anlaşma

itibariyle Çin'in dünyanın çeşitli yerlerine yılda 100 milyon turist göndereceğinin hesaplandığını, bu potansiyel göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye'nin Çin ile seyahat imkanlarını geliştirmesi gerektiğini söylemiştir. İsen, Türkiye'ye 2006 yılının ilk dört ayında Çin'den gelen turist sayısında %28'lik artış olduğunu belirtmiştir. (69)

C. İzmir Ticaret Odası (İZTO)

İtalya İzmir Konsolosu Michele Tommasi, İtalyan Ticaret Merkezi Müdürü Dr. Roberto Luongo ve İZTO Yönetim Kurulu Başkanvekili Jak Eskinazi'nin katılımıyla, 26 Mayıs tarihinde, İZTO'da "İtalya ile İş İmkanları" semineri düzenlenmiştir. İtalya ve Türkiye arasındaki ticari işbirliğinin artırılması gerektiği vurgulanan seminerde, tekstil ve ayakkabı sektöründe güçbirliği imkanı bulunan iki ülkenin, organik tarım, enerji, finans ve restorasyon alanlarında da işbirliği potansiyeline dikkat çekilmiştir. Toplantıda konuşan Dr. Luongo, ülke ekonomisinin de Çin rekabetinden olumsuz etkilendiğini, bunu önlemek için özellikle tekstil ve ayakkabı sektörlerinde işbirliği yapılması gerektiğini belirtmiştir. (70)

D. TürkAsya Stratejik Araştırmalar Merkezi (TASAM)

Çin'in Türkiye Büyükelçiliği danışmanı Wu Chuntai, TASAM'ın başkanı Süleyman Şensoy'ın davetlisi olarak "Çin'in Politik ve Ekonomik Potansiyeli" konusunda konuşmak üzere 25 Mayıs 2006 tarihinde İstanbul'a gelmiştir. Chuntai konuşmasında, Çin'in sosyo-ekonomik gelişimi ve bu konulardaki reform süreci hakkında bilgi vermesinin ardından, Çin'in içte ve dıştaki rolüne ilişkin değerlendirmede bulunmuştur. Buna göre, 1949 yılında kurulan Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan yaklaşık 30 yıl sonra, 1978 yılında, Çin'in ekonomik ve sosyal alanda reform sürecine başladığını ve 2050 yılında bu sürecin tamamlanmasının hedeflendiği belirtmiştir. Bu doğrultuda Çin'in 2006-2010 yılları dönemi için 11. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nı uygulamaya geçirdiklerini ifade etmiştir. Bu plan kapsamında öncelikle, Gayri Safi Yurtiçi Hasılasında (GSYİH) kişi başına gelirin 1000'den 3000 dolara yükseltmesi, yıllık ekonomik büyümenin %7.5 oranında gerçekleşmesi ve enerji tüketiminin %20 oranında azaltılması hedeflenmektedir. Chuntai, Çin'in işlerinde, bilimsel bir yaklaşımla, koordineli ve uyum içinde bir gelişimi, dış ilişkilerde ise barışçıl, açık ve işbirliği içinde bir gelişimi desteklediğini ifade etmiştir. Chuntai, 2006 yılının, Çin ve Türkiye arasındaki diplomatik ilişkilerin kurulmasının 35. dönüm yılını oluşturduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Türkiye'nin bölgede çok önemli bir ülke konumunda olduğunu ve uluslar arası alanda önemini arttırdığını belirtmiş, ve Çin'in Türkiye ile olan ilişkisine büyük önem yüklediğini verdiğini etmiştir. (71)

E. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)

20 Haziran 2006 tarihinde, TOBB tarafından düzenlenen çalışma toplantısına davet edilen İtalya Dış Ticaret Bakanı ve Avrupa Politikaları Sorumlusu, Emma Bonino, konuşmasında Çin'e karşı işbirliği önermiştir. Buna göre, İtalya ve Türkiye arasında dış ticaretteki mevcut işbirliğinin geleneksel ürünlerin yanı sıra yeni alanlarda da sürdürülmesi gerektiği belirten Bonino, Çin "tehdidi" ile ilgili olarak, Çin'in tehdit olmaktan çıkması için ortak ve

yenilikçi projeler oluşturulabileceğini vurgulamıştır. Bonino, Çin'i düşman olarak ilan etmeden Çin'e karşı işbirliği halinde mücadele edilmesi gerektiğini belirtmiştir. (72)

F. TÜSİAD

- TÜSİAD Ankara Temsilcisi Zafer Ali Yavan, TÜSİAD'ın stratejik iş geliştirme birimi olan TÜSİAD International'ın 15-19 Mayıs tarihindeki Çin ziyareti hakkında, CNNTürk'te yayınlanan Referans Programı'na konuşmuştur. Yavan, Çin'in son 15 yılda kaydettiği büyüme ve dış yatırımcıya açtığı perspektifin artık değiştiğini belirterek, bundan sonra Çin ile ilgili ticari kazanç sağlamak isteyen yatırımcının tamamen iç piyasayı iyi gözlemlemesi gerektiğine dikkat çekmiştir. Buna göre, Çin'de ucuz mal üretimi yurtdışına satmak için biraz geç kalındığını ifade eden Yavan, Çin'de bundan sonra iç tüketime dayalı bir büyüme olacağını, Türkiye'nin de Çin'deki yatırım ve ticaret perspektifini bu eksene oturtması gerektiğini söylemiştir. (73) **(Ek 6)**

TÜSİAD International'ın Çin'e gerçekleştirmiş olduğu seyahat, CNN TÜRK Perspektif “Yükselen Güç: Çin'e İş Köprüsü” programı 18 Haziran 2006 Pazar günü saat 23.10'da CNN Türk'te yayınlanmıştır.

- TÜSİAD-Sabancı Üniversitesi Forumu tarafından, “Çin Halk Cumhuriyeti-1978'den Günümüze” konulu rapor mayıs ayında hazırlanmıştır. Raporda, Çin'in başarılarının Türkiye'ye etkileri nelerdir? Büyüyen ve dünyaya açılan Çin pazarı Türk sanayisine ne gibi imkânlar sunabilir? Ne gibi işbirliği olanakları söz konusu olabilir? Dünya pazarlarındaki payını giderek artıran Çin ihraç ürünleri karşısında Türk ürünlerinin rekabet gücü nedir? Türkiye Çin'in deneyimlerinden neler öğrenebilir? gibi sorulara cevap aranmaktadır. Bu itibarla rapor, son 25 yılda Çin'de gerçekleşen değişimi ve son noktada gelinen durumu anlamak amacıyla, Çin'i, ekonomik reform süreci, dünya ticaretindeki yeri, Çin'deki doğrudan yabancı yatırımları ve Çin-Türkiye ekonomik ve ticari ilişkileri konu başlıklarında işlemiştir. **(Ek 7)**

F. Diğer

- Türkiye'nin bu yılın tümünde 48 milyar dolar civarında dış ticaret açığı ve 30 milyar dolarlık da cari işlemler açığı verebileceğine işaret edilmektedir. Buna göre, sadece nisan ayında ihracat 2005 yılının aynı dönemine göre %6.1 oranında azalarak, 5 milyar 754 milyon YTL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ise ithalat %14.2 oranında artarak 10 milyar 954 milyon dolara yükselmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı, nisan ayında %52.5'e kadar gerilemiştir. İthalat yapılan ülkelerde ilk üç sırayı Rusya, Almanya ve Çin oluşturmaktadır.

Türkiye'nin en önemli ihracatçı sektörleri arasında yer alan örme ve örülmemiş giyim eşyası sanayindeki, Çin rekabeti nedeniyle son dönemde yaşanan durgunluk bu yılki verilerde de kendini

göstermiştir. (74)

- Dünya piyasalarında Çin ile rekabet etmekte zorlanan Türk tekstil ve hazır giyim sektörü, ucuz girdi olanakları sağlayan Mısır'da yatırıma yönelmiştir. Ege Hazır giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği Başkanı Jak Eskinazi, Mısır'ın bir süre önce AB ve ABD ile STA imzaladığını belirterek, Türk tekstil sektörünün yatırım tercihini bu ülkeye kaydardığını ifade etmiştir. Eskinazi, Mısır'da işçilik maliyetinin ortalama 70 dolar ve enerji giderlerinin Türkiye'nin üçte biri oranında olduğunu, ve Mısır'da yapılacak yatırımlar sayesinde Çin ile rekabet edilebileceğini belirtmiştir.

Mısır Yatırım Ajansı'ndan alınan bilgiye göre, son dönemde Türk tekstil ve konfeksiyon sektöründen 25 firma yatırım kararı almıştır. Türkiye'den Çalık Grubu'nun bölgede serbest bölge oluşturmaya başladığını belirten yetkililer, Abaloğlu Grubu'nun da serbest bölge oluşturmak için İskenderiye'de yatırım araştırması yaptığını ifade etmiştir. (75)

- Çin Ankara Büyükelçisi Song Aiguo, yeni pazarlarda iki ülkenin işbirliği yapabileceğini belirterek, tekstilde Çin'in ucuz işgücü avantajına karşılık Türkiye'nin kalite ve tüketim alanlarına yakınlığı avantajının bulunduğunu ifade etmiş, ve bu avantajların bir araya getirilerek sağlam işbirliği yapılabileceğini belirtmiştir. (76)
- Hindistan Sanayici ve İşadamları Derneği (AIAI) Vijay G. Kalantri, özellikle altyapı alanında ve Çin'e karşı tekstilde işbirliğine gidilebileceğini belirtmiştir. Altyapı alanındaki işbirliği ile ilgili olarak Kalantri, Türk inşaat şirketlerine uluslararası altyapı ihalelerinde öncelik tanınacağını ve yardımcı olunacağını belirtmiştir. Tekstilde konusunda ise, Hindistan ve Türkiye'nin birbirlerinin en iyi oldukları alanlarda işbirliğine gidilebileceğini belirten Kalantri, Hindistan'ın iyi olduğu bilişim sektörü, hafif yüksek teknoloji, tekstil, hafif otomotiv üretimine karşılık, Türkiye'nin high-tech, moda tasarımı ve otomotiv teknolojisi gibi alanlardaki rekabet gücünden faydalanılabileceğini belirtmiştir. (77)

Kaynaklar

- (1) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200605251237.htm>
- (2) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502284422.html>
- (3) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502264585.html>
- (4) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200606141737.htm>
- (5) *Dünya Gazetesi*, 25 Mayıs 2006
- (6) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200606082180.htm>
- (7) *Referans Gazetesi*, 16 Haziran 2006
- (8) *Referans Gazetesi*, 16 Haziran 2006
- (9) *Referans Gazetesi*, 3-4 Haziran 2006
- (10) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/06/1@51051.htm>
- (11) http://www.ccpit.org/servlet/org.servlet.en.OrgWebEn?actionType=SingleTextLinkDetail&main_id=23&link_sub_id=1492
- (12) http://www.ccpit.org/servlet/org.servlet.en.OrgWebEn?actionType=SingleTextLinkDetail&main_id=23

***Çin'le mücadelede
alternatif işbirlikleri***

- 3&link_sub_id=1492
- (13) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/05/22/1@50354.htm>
- (14) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602419574.html>
- (15) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602405493.html>
- (16) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200605222603.htm>
- (17) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602398271.html>
- (18) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502228027.html>
- (19) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=45520>
- (20) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602364470.html>
- (21) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502319347.html>
- (22) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502319578.html>
- (23) *Referans Gazetesi*, 19 Haziran 2006
- (24) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/13/1@51492.htm>
- (25) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=45079>
- (26) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/speechandactivity/activitya/200606/20060602418814.html>
- (27) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/13/1@51529.htm>
- (28) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/commonnews/200606/20060602354703.html>
- (29) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/15/1@51654.htm>
- (30) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/16/1@51712.htm>
- (31) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/speechandactivity/activitya/200606/20060602342156.html>
- (32) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/17/1@51811.htm>
- (33) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/08/1@51199.htm>
- (34) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/13/1@51531.htm>
- (35) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/08/1@51173.htm>
- (36) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/02/1@50875.htm>
- (37) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/speechandactivity/activitya/200606/20060602425745.html>
- (38) *Referans Gazetesi*, 30 Mayıs 2006
- (39) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=44544>
- (40) *Referans Gazetesi*, 2 Haziran 2006
- (41) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/11/1@51394.htm>
- (42) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502319586.html>
- (43) *Dünya Gazetesi*, 20 Haziran 2006
- (44) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=45522>
- (45) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=44895>
- (46) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=45477>
- (47) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/06/03/1@50898.htm>
- (48) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602420140.html>
- (49) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200606082178.htm>
- (50) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=44200>
- (51) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200606012364.htm>
- (52) *Referans Gazetesi*, 23 Mayıs 2006 & *ABHaber* 22 Mayıs 2006
- (53) http://www.ccpit.org/servlet/org.servlet.en.OrgWebEn?actionType=SingleTextLinkDetail&main_id=24&link_sub_id=1493
- (54) <http://www.fmpc.gov.cn/eng/zxxx/t257614.htm>
- (55) http://ec.europa.eu/comm/commission_barroso/mandelson/speeches_articles/temp_icentre.cfm?temp=spm105_en
- (56) http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/respectrules/anti_dumping/pr140606_en.htm
- (57) <http://www.ccpit.org/servlet/infosystem.news.ServletNewsFrontEn?actionType=view&id=44896>
- (58) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/speechandactivity/activitya/200606/20060602405415.html>
- (59) http://ec.europa.eu/comm/trade/issues/sectoral/industry/textile/pr150606_en.htm
- (60) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502264165.html>
- (61) <http://tr.chinabroadcast.cn/1/2006/05/25/1@50547.htm>
- (62) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200605261628.htm>
- (63) <http://www1.cei.gov.cn/ce/doc/cen1/200606052698.htm>
- (64) http://www.ccpit.org/servlet/org.servlet.en.OrgWebEn?actionType=SingleTextLinkDetail&main_id=23&link_sub_id=1485
- (65) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200605/20060502264208.html>
- (66) *Dünya Gazetesi*, 23 Mayıs 2006
- (67) http://www.dtm.gov.tr/ITHALAT/gozkor/2006_5_duzcam.htm &
- <http://www.dtm.gov.tr/ITHALAT/gozkor/duzcam.xls>
- (68) *Referans Gazetesi*, 31 Mayıs 2006
- (69) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200606/20060602441069.html>
- & *Referans Gazetesi*, 13 Haziran 2006
- (70) *Referans Gazetesi*, 27-28 Mayıs 2006

- (71) <http://www.fmprc.gov.cn/eng/wjb/zwjg/zwbd/t255696.htm>
(72) *Referans Gazetesi*, 20 Haziran 2006
(73) *Referans Gazetesi*, 27-28 Mayıs 2006
(74) *Referans Gazetesi*, 1 Haziran 2006
(75) *Dünya Gazetesi*, 19 Mayıs 2006
(76) *Dünya Gazetesi & Referans Gazetesi*, 13 Haziran 2006
(77) *Referans Gazetesi*, 31 Mayıs 2006